

RÅSTRANDS SKVALTKVARN

Råstrands by

Hans Nilsson var Råstrands förste nybyggare. Han kom till Råstrand i slutet av 1700-talet. Byn växte relativt snabbt och hade 1880 sex hushåll. Man livnärde sig på jordbruk och boskapsskötsel som kompletterades med bland annat jakt och fiske.

Kvarnar

Små kvarnplatser fanns i nästan varje by. I Råstrand har tidigare funnits fyra kvarnställen. Dessa husbehovskvarnar var alla skvaltkvarnar, den enklaste typen av vattendrivna kvarnar. Kvarnen användes under vår- och höst, då vattenföringen i kvarnbäckarna räckte till.

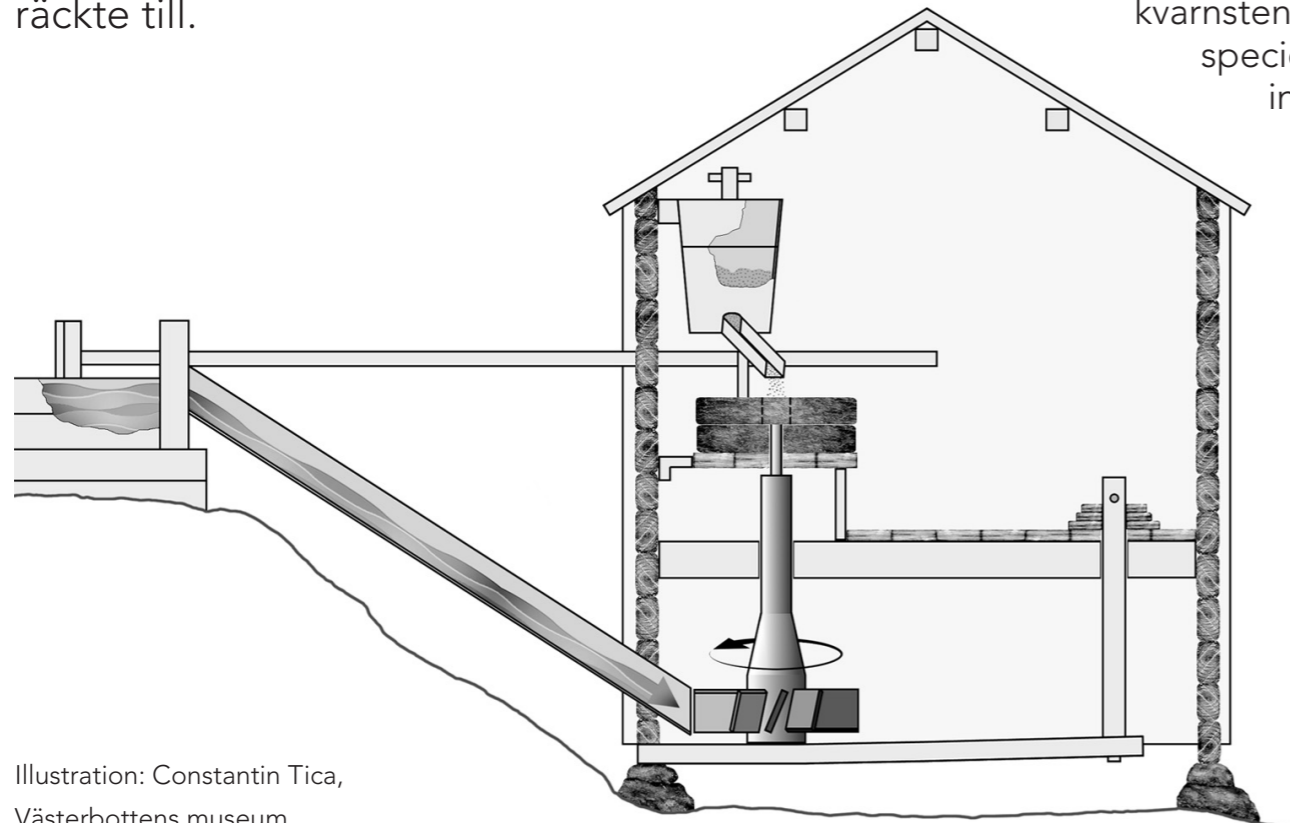

Illustration: Constantin Tica,
Västerbottens museum.

År 1867 beslöt byborna att flytta kvarnen hit till Storforsen för gemensamt bruk. Man fick ro längs älven för att komma fram till kvarnplatsen.

Av kornmjölet gjordes gröt, palt, klimp, pannkakor och våfflor.

Skvaltkvarnen fungerar så att vatten från en stupande ränna får ett skovelhjul att snurra. En grov axel, "kvarnkalln", bringar den övre kvarnstenen att rotera. Ovanför kvarnstenarna är en behållare, "stutn", upphängd. Genom den rörliga stutbottnen, "skon", skakas säden ner genom den övre kvarnstenens öga. Av kvarnstenarnas speciella räffling leds sädeskornen in mellan stenarna där de mals. Mjölet sprids ut runt stenarna, på en trälave, varifrån det sopas upp.

Water from an inclined chute makes the blade wheel rotate and a thick shaft makes the millstone turn. The corn is shaken down from a container suspended above the millstones. Because of the grooves in the millstones the grains of corn are forced in between the stones where they are ground. The meal is then spread out on wooden planks and swept up.

Foto: Västerbottens museum.

Kvarnen har rustats upp av byborna och sommaren 1993 kunde man för första gången sedan 1945 åter mala mjöl. En dag varje sommar bakas det bröd av det mjöl som mals. Bilden togs 1937 när kvarnen var i ursprunglig drift.

This picture was taken in 1937 when the mill was still in use. It has now been restored by the villagers and one day each summer bread is made from flour that has been ground here.

Mills

There were often small mills in each village. In Råstrand there have been four mills in different places. This mill, a brookmill, was built in 1867. It was used during the spring- and autumn flood. People had to row along the river to get there.